

Matkalla Shikokun 88 temppeliin...

Shikokun saarella on pyhiinvaellusreitti, joka kiertää 88 buddhalaista temppeliä. Kyseiset temppelit liitetään liitetään shingon-buddhalaisuuden perustaneeseen munkkiin nimeltä Kūkai eli Kōbō Daishi (774-835), jonka sanotaan perustaneen ne tai uudistaneen joitakin vanhoja temppeleitä. Kaikkien temppelien kiertämiseen jalan menee useampi viikko, sillä kilometrejä kertyy n. 1200. Nykyään suurin osa kiertäjistä kulkee ohjatuilla bussimatkoilla, mutta vielä on monia, jotka taivattavat matkaa jalan. Reitin voi tehdä myös osissa sen mukaan miten oma aikataulu antaa myöten. Seuraavassa on meidän alkutaipaleemme tarina...

Miten kaikki alkoi

Olin muutaman kerran Shikokulla matkustaessani törmännyt näihin kokonaan valkoisiin asuihin pukeutuneisiin vanhempiin japanilaisiin, jotka matkasauva kädessä katosivat pieniltä juna-asemilta kaduille, kujille tai maastoon. Luin myöhemmin Kōbō Daishista ja Shikokun *henroista* eli pyhiinvaeltajista. Mieleepi jäi itämään ajatus, että olisi mukava patikoida Kōbō Daishin jalanjäljissä Shikokun maaseutua. Kevään 2010 Japanin matkamme yhteydessä meille tulikin mahdollisuus käyttää osa lomastamme muutama päivä ”henroiluun”.

Aloitimme kirjoissa mainitusta lyhyestä tutustumisreitistä, joka lähtee ensimmäisestä temppelistä. Reitiltä voi poistua näppärästi 11. temppelin jälkeen, ennen vuoristo-osuutta.

Keskiviikko

Matkamme Shikokulle alkoi, kun otimme Osakassa paikallisjunan ystäviemme luota Umedan bussiasemalle, mistä ”highway” bussimme menisi Osakasta Tokushimaan, Shikokulle.

Tokushimassa jätimme tavaramme rautatieaseman tavarasäilöön ja kävimme kahvilla aseman viereisellä kauppakujalla. Siitä teimme vielä pienen päiväkävelyn läheiseen kalligrafiamuseoon.

Palasimme asemalle ja kävelimme päiväreput selässä varaamaamme business-hotelliin. Siellä oli kaksi vanhempaa, eläkeikäistä rouvaa vastaanotossa. Varauksemme löytyi kätevästi ja yö oli 7.000 ¥ 2 h:n huoneessa (semidouble), joka riitti pariskunnalle aivan mainiosti yösijaksi. Illalla kävimme keskustassa tavaratalossa, mistä tuli ostettua vielä pari kirjaa painoksi kävelymatkalle, ja Sogo-tavaratalosta kumppanini Api hankki matkatussimaalaussetin. Hänen tarkoituksensa oli tehdä matkallamme alustavia aiheita tussimaalauksiin. Söimme aseman viereisessä tavaratalossa maukkaan ja edullisen setto-annoksen saken kera. Matkalla hotellille ostimme vielä pienen pullon umeshūta.

Torstai

Aamulla lähtiessämme oli ilmeisesti hotellin isoisa tiskin takana. Hänelle lienee kuulunut yövuoro vastaanotossa. Olimme edellisenä iltana selvittäneet jo paikallisjunan aikataulun Bandōn asemalle, mistä jatkaisimme kävellen eteenpäin. Aamun 8:26 paikallisjuna Tokushimasta Bandōn asemalle oli kohtuullisen täysi, koska myös koululaiset käyttivät sitä. Viimein saavuimme Bandōseen, mistä oli n. 15 min. kävelymatka ensimmäiselle temppelille. Reittikartta löytyi pienen pienestä asemakojusta, ja myös matkalla oli selvät merkit opastamassa eteenpäin.

1. Ryōzenji 靈山寺

Päästyämme temppelin eteen ihailimme suurta puista porttia sekä sen edessä olevaa mallinukkea, joka oli puettu henro-asuun. Käyskentelimme temppelin pihalla ja puutarhassa

ihailien rakennuksia, patsaita sekä istutuksia. Hondōn (eli temppelin päärakennuksen) vieressä oli ”Henro corner”, josta saattoi ostaa henro-asun, leimakirjan sekä muuta tarpeellista (ja tarpeetonta). Myymälässä ollut nunna kävi puhelemassa Apille ja kertoi vaelluksen merkityksestä, mutta koska itse en puhu japania, sen sisältö jäi minulle enemmänkin arvoitukseksi. Sen sijaan ihailin kuvakirjoja, joita siellä oli myynnissä. Onneksi maltoin mieleni enkä ostanut enempää kirjoja kannettavaksi kävelymatkalle. Meille tarjottiin teetä ja kakkua myymälän päässä olevassa sohvanurkkauksessa, ja muutaman japanilaisen pariskunnan kanssa saimme lyhyen oppitunnin henron käyttäytymisestä (japaniksi tietenkin). Nunna pyysi Apia kääntämään jälkikäteen asiat minulle. Ostimme henro-varustuksen ja pukeuduimme asianmukaisesti sekä kiertelimme vielä hieman temppelin alueella vierailen myös Daishidōssa (eli Kōbō Daishin temppelissä, jollainen löytyy kaikista näistä 88 temppelistä).

Ostamassamme leimakirjassa oli valmiina 1. temppelin leima (kätevää, ei jonotusta). Tarkoitus on hankkia jokaisesta käydystä temppelistä leima ja allekirjoitus, jotka ovat omia taideteoksiaan.

Kävelymatkalla temppeliin numero kaksi kuljimme paikallisen kylänraitin läpi. Hankkimamme asuun kuuluvat kulkuset olivat havahduttaneet vanhan n. 80-vuotiaan rouvan, joka ryntäsi talostaan kujalle ja tarjosi osettain eli henroille annettavia lahjoja. Saimme jääkylmät teepullot sekä itse tehdyt kolikkokukkarot, joihin oli tarkoitus laittaa temppelissä raha-arkkuun heitettävät kolikot. Vaikka päivä oli vasta alussa, kylmä tee maistui, koska aurinko porotti lähes pilvettömältä taivaalta.

2.Gokurakuji 極楽寺

oli varsin lähellä ensimmäistä temppeliä. Kävelimme valtatie vartta ja matkalla näimme mm. pari viskiautomaattia pikkukadun kulmissa. Niitä en ole enää aikoihin nähnytkaan kaupungeissa. Punertavan porttirakennuksen molemmin puolin oli julmannäköiset puiset vartijat pitämässä paholaiset poissa temppelistä.

3.Konsenji 金泉寺

Toiselta temppeliltä oikopolku kulki riisipeltojen laitaa, osittain hautausmaan läpi. Toukokuussa päivänkakkarat hehkuivat kauniina ja ilma kauniin kesäinen. Kulku oli helppoa, sillä henrojen kulkumerkit olivat selkeät. Alueen perheenäidit olivat nostelleet futonit aurinkoon kuivamaan ja tuulettamaan joko parvekkeille tai aitojen päälle. Matkalle osui myös shintolaisia temppeleitä, mutta aikataulumme ei sallinut enää poiketa niissä. Kartan oikopolku toi meidät kolmanteen temppeliin ”takaoven” kautta. Monet näistä tempeleistä poltettiin 1500-1600 lukujen levottomina vuosina, mutta ne on rakennettu uudelleen Tokugawa kaudella.

4.Dainichiji 大日寺

Matkalla näimme Udon-ya-liikkeen ja pohdimme olisiko se auki. Arviolta 80-vuotias vanha rouva avasi ikkunaluukun nähdäkseen, ketkä siellä puhuivat, ja kutsui meidät sisään, mutta sanoi, että vain udonia olisi tarjolla. Meille se kyllä kelpasi, joten poikkesimme sisään udonille (rouva antoi vielä matkaevääksi appelsiinit molemmille). Matka jatkui vetisten riisipeltojen laitaa ja bambumetsikön viertä. Uudet kengät hankasivat toisen jalan varpaat verille, ja paikkailin niitä matkan varrella. Temppelissä oli Hondōn ja Daishidōn välillä käytävä, jossa oli nähtävillä 33 Kannonin kuvaa.

5. Jizōji 地藏寺

Edellisestä temppelistä kuljimme vain mäkeä alas ja pääsimme päivän etappiin. Hieman tosin eksyimme tällä lyhyelläkin matkalla, mutta oikaisimme helposti kartan kanssa takaisin reitille. Sitten vielä ryntäsimme väärään temppeliin, mutta kun paljastui, että sisäänpääsy oli 200 ¥, selvisi, että piti vielä hieman jatkaa matkaa (buddhalaisiin temppeleihin ei ole yleensä pääsymaksua). Saadaksemme leimat kirjoihimme kiirehdimme, jotta ennättäisimme ennen klo 17:00, jolloin temppelit suljettaisiin. Meidät neuvottiin alas rinteeseen pitkiä portaita ja tulimme taas takakautta temppeliin. Oli 30 min. aikaa kiertää temppeliä ja käydä toimistossa.

Minshuku Morimotoya, josta Api oli puhelimella varannut yösijan, oli aivan temppelin likellä: minshukun ovelta näki suoraan temppelin portille. Vanha rouva otti meidät vastaan ja lähti heti esittelemään Apille taloa. Jäin jälkeen, kun riisuin nauhakenkiäni (eivät kovin kätevät Japanissa). Löysin heidät kuitenkin sokkeloisesta talosta. Pääsimme huoneeseemme, ja huomasimme, että huoneet olivat vain liukuovien eroteltu toisista huoneista eli liukuovien takana oli heti toinen asukas. Emäntä sanoi, että pääsisimme furoon, kylpyyn, heti kun edelliset olisivat tulleet pois. Meni tovi ja emäntä kävi sanomassa, että vapaata on. Riisuimme vaatteitamme ja etsimme repun pohjalta pyyhkeitä, kun meitä tultiin hätistelemään furoon. Siirryimme kiireellä furohuoneeseen ja peseydyimme suihkujen alla ennen altaaseen menoa. Allas oli kyllä hieman ahdas kahdelle. Sitten palasimme huoneeseen huoltamaan varusteitamme ja tekemään muistiinpanoja. Emäntä huuteli pian käytävällä ”shokuji dayo” (= on jo illallinen). Ruokahuoneessa oli aiemmin temppeleillä tapaamamme pitkä mies, joka käytti moderneja kävelysauvoja ja oli tervehtinyt meitä englanniksi. Istuimme alas pöytään ja selvisi, että hän oli toista kertaa tekemässä koko kierrosta, edellinen matka oli ollut edellisvuonna. Sitten tuli pöytään vielä pariskunta, jonka mies oli varsin puhelias ja juopui tilaamastaan oluesta silmännähdessä aterian aikana. Hänen vaimonsa alkoi jossain vaiheessa tönä miestänsä hienovaraisesti kylkeen. Apin kanssa lähdimme huoneeseemme, josta löytyi jo lattialle pedattu peti. Siirsin reput ja tavarat tyhjälle seinälle ja laitoin saket esiin ja TV:n auki. Sitten tehtiin vielä muistiinpanoja sekä tilattiin puhelimitse seuraava yösjaja business hotellista. Illalla menimme ajoissa nukkumaan, sillä ajattelimme, että nousemme jo klo 7:00 ja pääsisimme pikaisesti liikkeelle. Emme arvanneetkaan kuinka pikaisesti.

Perjantai

Aamulla tuli yllätys kun klo 06:00 emäntä jo huuteli oven takana ”gohan yo, okite, okite”. Emme tienneetkään, että hintaan kuului myös varsin varhainen aamiainen sekä aikainen matkaan laitto. No, nopeasti päästiin aamiaispöytään, missä edellisenä iltana tapaamamme henkilöt jo olivat; nattōn ja raa’an kanamunan jätin tällä kertaa väliin. Sitten vielä nopea pakkaaminen, ja Api maksoi käteisellä (6.000¥/hlö) yöpymisemme. Haimme läheiseltä automaatilta aamukahvin ja katsoimme, olisiko ATM auki (olisi auennut postin myötä vasta klo 9:00). Lähdimme kävelemään eteenpäin Anrakujia kohti ja eksyimme taas hieman reitiltä loppupäässä. Löysimme kuitenkin nopeasti takaisin reitille, joskin pienen mutkan kautta..

6. Anrakuji 安楽寺

Tuttu sauvakävelijämme tuli meitä jo vastaan, kun lähestyimme temppeliä. Siellä ei saanut kuvata (ainoa kuvauskieltotemppeli meidän lyhyellä matkallamme). Tämä temppeli olisi myös tarjonnut yösijan, jos olisi ollut tarvetta. Jatkoimme tutustumisen jälkeen matkaa Jūrakujille.

7. Jūrakuji 十楽寺

Tempppelin sisäänkäynnin portin jälkeen kiviaitaa vasten oli 70 Jizō Bosatsu patsasta. Siellä näimme taas tuttuja eli pariskunnan, joka oli yöpynyt samassa minshukussa. Lähistöllä paloi jotain, sillä yht'äkkiä tuli hirveä savu tempppelin alueelle ja hetken päästä kuuluivat jo paloautojen äänet. Kiertelimme hetken tempppelin alueella ja sitten jatkoimme kohti Kumadanijia. Matkalla kuului kylän kovaäänisistä kuulutus, jossa varoitettiin avotulen teosta. Matkalla poikkesimme Donorin postissa ATM:llä rahaa nostamassa ja kyselimme, missä olisi lähin lounaspaikka. Meidät ohjattiin Awa cityä kohti, joka oli kyllä hieman pois reitiltämme. Noin 5 min. kävelyn jälkeen oli tien varressa Sabu Tearoom, jossa tilasimme aamiaisseton (oli edullisempi kuin pelkkä kahvi) mutta päädyimme tilaamaan vielä lisäkahvin, sillä tuore kahvi oli nautinto tässä vaiheessa matkaa. Emäntä toi osettaina molemmille pienet hillopurkit, jotka käytimme japanilaisten paksujen aamiaispaahtoleipiä päälle ja loput pistelimme lusikalla suuhun. Naapuripöydässä kahvilla istuvat rouvat olivat olleet kauppaamassa salaattikeriä ja he meillekin tarjosivat yhtä osettaina. Tämän kahvilan emäntä ystävällisesti pilkkoi ja laittoi salaattikastikkeen päälle ja toi meille vielä lounaaksi. Isäntä kävi kysymässä, josko hän voisi puhua hetken kanssamme englantia, jota hän oli opiskellut. Lähtiessä isäntä velotti meiltä pelkän aamiaisseton hinnan (400 ¥). Hän kertoi lähtiessämme myös, että kaikki maalaukset ja öljyväriyöt kahvilan seinillä, joita oli runsaasti, olivat emännän itse tekemiä – todella vaikuttava paikka. Otimme vielä valokuvia ja sitten matkaan.

8. Kumadaniji 熊谷寺

Temppeliä lähestyttäessä oli ensin vanha harmaantunut hirsinen tempppelin portti varsin kaukana itse temppeleistä ja lähempänä tempppelin vieressä iso lampi, jonka partaalla oli varoitus kapasta. Tapasimme täällä nuoren miehen, joka oli patikoimassa koko kierrosta. Suurin osa patikoiden kiertäjistä oli kuitenkin vanhempia, ja busseilla matkustavista osa jopa varsin iäkkäitä. Tempppelin ylätasanteelta oli upea näkymä yli laakson. Matkallamme alas mäkeä oli tasangon laidalla suuri keto täynnä erilaisia kukkia. Idylliä häiritsi ainoastaan korkealla yläpuolellamme suurten paalujen varassa seisova valtatie...

9. Hōrinji 法輪寺

Täällä oli jo muutama bussilastillinen japanilaisia henroja lausumassa suutria. Viikonloppu oli alkanut ja japanilaisetkin olivat lähteneet liikkeelle sankoin joukoin. Suurin osa matkusti ”henrobussilla”, joka kiersi reitin temppeleiltä temppeleille tietenkin nopeammin kuin kävellen ehtisi. Kiersimme tempppelin alueella pienessä tungoksessa mutta kutakuinkin nopeasti, sillä muut näyttivät lähinnä ostavan vain leimattuja T-paitoja ja matkamuistoja, joten saimme annettua kirjamme leimattavaksi suhteellisen helposti. Laskimme temppeleiltä takaisin Yoshinogawan kaupunkiin etsimään varaamaamme Business Hotel Access Awa, joka aika helposti löytyikin henrokarttakirjani avulla. Siellä kelpasi henkilökorttini (passini olin unohtunut Osakaan). Etsimme lounaspaikkaa, mutta päädyimme läheisen supermarketin valikoimiin ja illalliseen omassa huoneessa. Jälkiruokana nautimme umeshūta onnistuneen matkan kunniaksi. Läheisestä vaateliikkeestä ostin varvassukat, sillä toisesta jalasta varvas oli hankautunut patikointimme aikana araksi ja punoittavaksi. Varsin käteviä nuo japanilaiset sukat patikoijalle. Myöhemmin pyysimme vastaanoton virkailijaa varaamaan meille seuraavan yösijan Business hotel Access Kamojimasta (samaa hotelliketjua siis), josta saimme vain single-huoneen viikonlopun ruuhkasta johtuen mutta alhaisempaan hintaan. Maksoin täällä huoneen Visalla (10.000 ¥/huone).

Lauantai

Herätyskellomme soi 6:30 ja aamiaiselle menimme 7:00. Heti aamutoimien jälkeen lähdimme kohti Kirihatajia. Reitti oli selkeä, joskin ylämäki tuntui raskaalta.

10. Kirihataji 切幡寺

Perillä odotti vielä 333 porrasta, joita pitkin pääsi kipuamaan itse temppelin alueelle. Mutta sitä ennen tapasimme pääportilla pariskunnan, joka oli käynyt Helsingissä kolme kertaa Pohjoismaiden kierroksellaan. Mielenkiintoisia kohtaamisia. Tässäkin temppelissä oli muutama isompi japanilainen ryhmä, jotka olivat tulleet bussilla ylös mäelle asti. Mutta leimajono eteni sujuvasti, koska muut ostivat lähinnä vain matkamuistoja. Kirihatajilta lähdettäessä ostimme mäen alta matkamuistomyymälästä kasvoja suojaavat hatut, koska päivästä näytti tulevan ylen kuuma ja polttava. Matkalla näimme sumopainitarvikeliikkeen, jossa olisi ollut myös henro-varusteita ja matkamuistotavaraa. Sitten laskeuduimme alas pitkää mäkeä ja tasangon pohjoislaidalla näimme hauskan mopotyypin riisinitutuskoneen. Kävimme valtatiensivustalla syömässä keittoa ja nuudeleita. Sitten etenimme kuumen tasangon poikki Yoshinogawa-joen yli Fujiideraa kohti. Yoshinogawan kaupungin lähtemällä kierrellen päädyimme taas polulle, jota pitkin pääsimme temppelille. Merkitty oikopolku kulki joidenkin takapihojen läpi (ja aivan kaatopaikan vierestä).

11. Fujiidera 藤井寺

Täällä oli useampi bussilastillinen japanilaisia lausumassa suuria kuoroja. Fujiideran hondōn vierestä lähti kapea polku ylös vuorille, jossa oli tienviitta kohti temppeli nro. 12:ta, jonne olisi siis 6 tunnin kiipeäminen polkua pitkin. Jonotimme melkoisen tovin leimoja, koska bussien oppaat olivat ottamassa koko bussilastillisilleen leimoja kirjoihin ja julisteisiin. Mielenkiintoinen lisä oli tämän buddhalaisen temppelin alueella ollut shintoportti. Siinäpä uskontojen sopusointua.

Pois mennessämme oikaisimme kaupungille BH Accessiin, josta olimme saaneet semisingle-huoneen, vuode oli 140 cm leveä eli aivan riittävä pariskunnalle. Hintakin vain 8.800 ¥, jonka maksoin taas Visakortillani. Eivät kyselleet täällä passia tai pyytäneet täyttämään hotellikorttia, koska varauksen oli tehnyt Awa Access portieeri edellisenä iltana. Kävimme asemalla tarkistamassa junien kulun sekä poikkesimme BookOff-kirjakaupassa, josta löytyikin jokunen edullinen kirja mukaan raahattavaksi. Haimme supermarketista iltapalaa ja pikku pullon umeshūta. Täälläkin hotellissa oli runsaasti muita henroja yöpymässä. Hotellissa oli kätevästi pesukone (100-200 ¥/koneellinen) ja kuivain (100 ¥), joten patikkamatkamme olisi voinut jatkua suoraan ja vaatehuolto olisi ollut mahdollista tehdä illan aikana. Vuorikiipeily jää kuitenkin seuraavaan reissuun.

Sunnuntai

Aamulla heräilimme rauhassa ja laskeuduimme aamiaiselle, josta viimeisetkin autoilevat henrot olivat jo lähdessä matkaan. Pikku pakkaamisen jälkeen suuntasimme Kamojiman juna-asemalle. Paikallisjuna takaisin Tokushimaan oli 440¥ (pikajuna olisi ollut 1.300¥, koska siinä olisi tarvittu paikkalippu). Tokushimassa kävimme vielä turisteeraamassa Bizan-vuorella köysirataa pitkin (1.000¥ m/p) ennen kuin nousimme Osakaan menevään bussiin. Vuorelta oli upea näkymät yli Tokushiman kaupungin.

Vaelluksemme Japanin maaseudulla oli mielenkiintoinen ja antoisa, ja pukeutuminen henron asuun toi lisämausteen ja läheisempää kanssakäymistä paikallisten kanssa. Hyvä opas- ja patikointikarttakirja matkalle on: Shikoku Japan 88 Route Guide, Buyodo Co. Ltd, jonka tilasin internetin kautta mutta sitä saa ostettua myös temppelistä nro 1. Suosittelemme kierrosta tai sen

osaa kiinnostuneille ”jalankulkijoille”. Oma tavoitteemme on kiertää koko kierros täyteen ennen kuin 60-ikävuotta on täynnä...

Pasi & Api